

YÊU CẦU ĐỔI MỚI GIÁO DỤC ĐẠI HỌC

TẠI KHOA THƯ VIỆN - THÔNG TIN TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA TP. HỒ CHÍ MINH

Ths. Huỳnh Mẫn Đạt

Trường Đại học Văn hóa TP. Hồ Chí Minh

Nếu các yêu cầu và thách thức trong việc đào tạo cán bộ TV-TT tại Trường Đại học Văn hóa TP. Hồ Chí Minh. Trình bày một số giải pháp nhằm đáp ứng yêu cầu chất lượng đào tạo cán bộ đại học TV-TT trong thời gian tới của Nhà trường.

Bối cảnh đào tạo cán bộ TT-TV của Trường Đại học Văn hoá TP. Hồ Chí Minh

Theo Quyết định số 154/2005/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ, Trường Đại học Văn hoá đã được thành lập trên cơ sở Trường Cao đẳng Văn hoá TP. Hồ Chí Minh. Như vậy, từ nay Khoa Thư viện - Thông tin của Trường sẽ tuyển sinh và đào tạo hệ đại học. Sự kiện này cũng đã đặt ra yêu cầu cầu đổi mới giáo dục cho Khoa Thư viện - Thông tin để những “sản phẩm” đào tạo của Khoa được nâng cao chất lượng, đáp ứng được những yêu cầu đòi hỏi ngày càng cao của xã hội hiện nay.

Bối cảnh đào tạo cán bộ đại học TT-TV tại Đại học Văn hoá TP. Hồ Chí Minh có đặc điểm sau đây:

- Yêu cầu và tính chất

đào tạo cán bộ ở bậc đại học khác với yêu cầu đào tạo cán bộ ở bậc cao đẳng. Trong mục tiêu thành lập, Trường Đại học Văn hoá TP. Hồ Chí Minh đã đặt ra nhiệm vụ xây dựng trường đại học chuyên ngành có chức năng đào tạo cán bộ chuyên ngành nghiệp vụ văn hoá ở trình độ đại học và sau đại học, đồng thời là cơ sở nghiên cứu khoa học đáp ứng nhu cầu phát triển KT-XH và xây dựng đời sống văn hoá ở các tỉnh phía Nam.

- Yêu cầu nghề nghiệp cán bộ TT-TV ở các tỉnh phía Nam, bên cạnh các đặc thù về KT-XH, tập quán, tâm lý, đòi hỏi phải nhanh chóng thích ứng và hiện đại hoá, đưa hệ thống TT-TV trở thành một hợp phần văn hoá-xã hội quan trọng phù hợp và đáp ứng với các động lực của khu vực TP. Hồ Chí Minh và vùng kinh tế động

lực các tỉnh.

- Việc đào tạo cán bộ TT-TV bậc đại học ở Việt Nam đã tồn tại ở một số cơ sở đào tạo tại các trường đại học trong ngành, như: Đại học Văn hoá Hà Nội, ở các trường đại học trọng điểm như các Trường Đại học KHXH&NV- thuộc Đại học Quốc gia Hà Nội và Đại học Quốc gia TP. Hồ Chí Minh, ở khu vực ngoài công lập như Đại học Dân lập Đông Đô.

Đây là một thách thức lớn đặt ra cho Khoa Thư viện - Thông tin Trường Đại học Văn hoá TP. Hồ Chí Minh là phải cung cấp cho xã hội đội ngũ cán bộ TT-TV có trình độ cao, biết sử dụng công nghệ hiện đại để xử lý, khai thác lượng thông tin khổng lồ trong cả môi trường truyền thống và môi trường điện tử, cùng với những đòi hỏi ngày càng

tăng lên của người sử dụng. Chắc chắn rằng, quy luật giá trị của nền kinh tế thị trường, quy luật cạnh tranh và tính linh hoạt của thị trường lao động hiện nay không chấp nhận chất lượng đào tạo kém.

Một số giải pháp nâng cao chất lượng đào tạo cán bộ TT-TV

Trong những năm qua, Khoa Thư viện - Thông tin của Trường Cao đẳng Văn hoá TP. Hồ Chí Minh đã đào tạo được một số lượng đáng kể các cử nhân cao đẳng TT-TV đáp ứng được phần nào nhu cầu sử dụng của các thư viện ở các tỉnh thành phía Nam. Nhưng đứng trước sự phát triển của xã hội, với yêu cầu đào tạo ở bậc đại học TT-TV hiện nay, Khoa Thư viện - Thông tin của Trường cần phải tiến hành những giải pháp đồng bộ như sau:

Đổi mới chương trình đào tạo

Chương trình đào tạo phải được phát triển theo hướng nâng cao và cập nhật một cách kịp thời. Những năm gần đây, xã hội hiện đại phát triển với tốc độ nhanh chóng, chỉ trong một thời gian ngắn, đã làm thay đổi,

thậm chí làm đảo lộn mọi yếu tố về công nghệ, phương thức, quy trình, lối sống.... Nếu trước kia, một sản phẩm, một quá trình và phương thức hoạt động được tồn tại nhiều năm, thậm chí kéo dài đặc trưng cho cả một đời người thì ngày nay tình thế đã thay đổi. Một đời người được chứng kiến nhiều giai đoạn phát triển với sự xuất hiện nhiều sản phẩm, quy trình,... thay thế, phủ định nhau, thực trạng đó đòi hỏi khi xây dựng chương trình cần hướng chủ yếu về tương lai và thay đổi tư duy của sinh viên. Chương trình đào tạo phải chú ý đào tạo cán bộ TT-TV làm việc cho tương lai. Trong bối cảnh đó, nội dung chương trình đào tạo cán bộ TT-TV phải được thiết kế theo hướng mềm hóa, đảm bảo tính cơ bản và hiện đại. Cần chú trọng các môn học về thông tin, loại bỏ sự trùng lặp về nội dung trong một số môn học truyền thống. Chương trình đào tạo cán bộ TT-TV phải thể hiện yêu cầu hội nhập được với quốc tế và phù hợp với điều kiện đặc thù của Việt Nam đang trên con đường đẩy mạnh nhanh tốc độ CNH, HĐH đất nước. Cần tổ chức các hội thảo

khoa học để đánh giá nội dung, chương trình đào tạo để kịp thời có các hiệu chỉnh cần thiết.

Phát triển số lượng và nâng cao chất lượng của đội ngũ giảng viên

Chất lượng đào tạo của một ngành tùy thuộc rất lớn vào đội ngũ của các giảng viên. Chất lượng đội ngũ này được xác định theo nhiều hình thức, như: số lượng, cơ cấu, thành phần, trình độ của các giảng viên. Hiện nay, đội ngũ giảng viên cơ hữu của khoa Thư viện - Thông tin Trường Đại học Văn hoá TP. Hồ Chí Minh có: 1 tiến sĩ, 7 thạc sĩ, 2 cử nhân. Xét theo các tiêu thức trên đây, đội ngũ này so với yêu cầu một trường đại học là còn quá khiêm tốn. Khoa Thư viện - Thông tin cần phải tập trung nâng cao chất lượng, số lượng của đội ngũ giảng viên, tạo điều kiện thuận lợi cho các giảng viên được thường xuyên học tập nâng cao trình độ, cập nhật kiến thức của ngành qua nhiều hình thức như: tham dự các hội thảo khoa học của ngành, tham quan khảo sát thực tế các thư viện và cơ quan thông tin trong và ngoài nước, tham dự các lớp bồi dưỡng, tập huấn

phương pháp giảng dạy tiên tiến, học tiếp cao học và nghiên cứu sinh tại các cơ sở đào tạo ở trong và ngoài nước, gửi các giáo sinh trẻ đi thực tập ở các trung tâm thông tin thư viện lớn để học tập kinh nghiệm thực tiễn, thực hiện việc dự giờ chéo giữa các giảng viên. Đặc biệt, giảng viên của Khoa Thư viện - Thông tin phải chú trọng công tác nghiên cứu khoa học, đảm nhận các đề tài nghiên cứu cấp Trường, cấp Địa phương, cấp Bộ làm cơ sở để bồi dưỡng cho những giảng viên có trình độ thạc sỹ học lên tiến sỹ. Đây là biện pháp có tính chiến lược vì trong tương lai không xa Khoa Sau đại học của Trường sẽ được hình thành.

Việc xây dựng và phát triển đội ngũ giảng viên của Khoa Thư viện - Thông tin Trường Đại học Văn hoá TP. Hồ Chí Minh phải tiến hành theo quy hoạch trên cơ sở tiêu chuẩn của Bộ Giáo dục và Đào tạo về trình độ, chức danh, tuổi tác, quy định cụ thể thời gian phấn đấu đạt các văn bằng, chứng chỉ, chú trọng chuyên môn năng lực sư phạm và năng lực nghiên cứu khoa học. Có kế hoạch đào tạo đội ngũ giảng viên

trẻ có trình độ cao để có thể thay thế các giảng viên lớn tuổi, giải quyết trình trạng hẫng hụt về đội ngũ. Có kế hoạch đặt biệt bồi dưỡng ngoại ngữ cho đội ngũ giảng viên để họ có thể nắm bắt được tài liệu nước ngoài một cách thuận lợi nhất. Tích cực mời giảng viên nước ngoài theo hình thức liên kết và mở rộng phạm vi đào tạo. Tổ chức việc bồi dưỡng, đào tạo lại đội ngũ giảng viên, phải coi việc học tập là một quá trình và phải học tập suốt đời mới không bị lạc hậu với sự phát triển của xã hội, có mối quan hệ hợp tác quốc tế rộng để có thể hợp tác trao đổi giảng viên giữa các trường với nhau nhằm chia sẻ được kinh nghiệm của nhau.

Đảm bảo các tài liệu tham khảo về ngành học cho sinh viên

Trước mắt, cần ưu tiên để tất cả các môn học cơ sở và chuyên ngành phải có các giáo án, đề cương bài giảng. Cần tích cực chuẩn bị biên soạn các giáo trình cơ bản và có cơ chế để các giáo trình này được tiếp nối đổi mới theo nhu cầu phát triển của xã hội. Chỉ trong điều kiện số lượng tài liệu tham khảo phong phú, sách giáo

khoa, giáo trình được thường xuyên đổi mới sẽ tích cực phát huy hiệu quả và góp phần rất lớn vào việc bảo đảm nâng cao chất lượng đào tạo cán bộ TV-TT.

Đổi mới phương pháp dạy và phương pháp học

Hiện nay, phần lớn tại các cơ sở đào tạo về TV - TT, còn thực hiện theo cách dạy truyền thống: giáo viên lên lớp thực hiện việc đọc và/hoặc giảng bài. Cách truyền thụ kiến thức này còn nhiều hạn chế làm cho sinh viên thụ động trong học tập, không tạo lập và phát huy được năng lực tư duy sáng tạo. Vì vậy, phương pháp dạy cần phải được nhanh chóng chuyển sang phương pháp dạy tích cực, lấy sinh viên làm trung tâm và đặt tới điều quan trọng hơn là tạo cho sinh viên được rèn luyện và phát huy khả năng tư duy sáng tạo, giúp sinh viên biết phân tích vấn đề, đề ra các ý tưởng mới và giúp phát triển tư duy sáng tạo cùng với tính chủ động của từng sinh viên.

Đổi mới phương pháp dạy và phương pháp học để giúp sinh viên có khả năng tiếp thu áp dụng tri thức mới

và công nghệ tiên tiến, phát huy năng lực tư duy sáng tạo, năng lực giải quyết các vấn đề và thành thạo kỹ năng nghề nghiệp của họ để sinh viên trở thành những chủ thể tích cực tham gia vào quá trình hiện đại hoá các thư viện, giải quyết các vấn đề phát sinh trong hoạt động TT-TV.

Đổi mới phương pháp giảng dạy các môn học cơ sở và chuyên ngành của khoa Thư viện - Thông tin Trường Đại học Văn hoá TP. Hồ Chí Minh là một trong những kiểu kiện tiên quyết để nâng cao chất lượng đào tạo sinh viên. Theo hướng này, phương pháp giảng dạy phải phát huy được tính tích cực, chủ động của sinh viên, khơi dậy, rèn luyện và phát triển năng lực tự học, tự nghiên cứu, năng lực nghĩ và làm việc một cách tự chủ, độc lập, biết cách đặt vấn đề và giải quyết vấn đề ngay trong quá trình học tập. Người thầy sẽ đóng vai trò là người hướng dẫn, nêu vấn đề giúp sinh viên biết cách tự tìm ra kiến thức, biết cách làm việc cá nhân, làm việc với tập thể, xử lý các tình huống, người thầy giải đáp các câu hỏi, thắc mắc của sinh viên, cố vấn cho sinh

viên tự đánh giá kết quả học tập và là người trọng tài đánh giá kết quả học tập, giúp đỡ sinh viên trong quá trình chuyển biến từ người được đào tạo thành người tự đào tạo.

Cần tổ chức thường xuyên các buổi seminar, thảo luận, sinh hoạt khoa học nhằm phát triển năng lực lập luận logic, năng lực trừu tượng hóa, khái quát hóa và khả năng chiếm lĩnh vững chắc nội dung các môn học chuyên ngành của sinh viên.

Tăng cường cơ sở vật chất kỹ thuật

Để nâng cao chất lượng đào tạo Khoa Thư viện - Thông tin Trường Đại học Văn hoá TP. Hồ Chí Minh cần phải tăng cường cơ sở vật chất kỹ thuật, trang thiết bị, thư viện thực hành, phòng máy có nối mạng, hợp tác chặt chẽ với các cơ quan thông tin thư viện tạo điều kiện thuận lợi cho sinh viên thực tập nghề nghiệp.

Mở rộng liên kết hợp tác giữa các cơ sở đào tạo trong nước và quốc tế

Nhu cầu nâng cao chất lượng đào tạo của Khoa Thư viện - Thông tin Trường Đại học Văn hoá TP. Hồ Chí

Minh đòi hỏi phải được liên kết mở rộng thành một tổ hợp đào tạo. Hình thành tổ hợp này sẽ giúp cho việc hạn chế các yếu kém từng cơ sở đào tạo hiện tại, phát huy nguồn lực hiện có, thúc đẩy sự hợp tác cùng có lợi, nâng cao chất lượng đào tạo, tăng uy tín xã hội đối với nghề TT - TV.

Kết hợp chặt chẽ với các cơ sở đào tạo, thực hiện việc trao đổi giảng viên, sinh viên, thực hiện việc dự giờ chéo giữa các cơ sở. Trao đổi chương trình đào tạo giữa các cơ sở đào tạo với nhau đảm bảo tính liên thông giữa các chương trình và các môn học trong từng cơ sở. Trao đổi tài liệu giảng dạy (giáo trình, giáo án...) hệ thống bài giảng, câu hỏi kiểm tra, khóa luận, tiểu luận...

Thiết lập từng bước mở rộng liên kết với các cơ sở đào tạo về TT - TV nước ngoài để thực hiện đào tạo cán bộ TT - TV với các văn bằng đạt chuẩn quốc tế.

Sự phát triển của sự nghiệp TT-TV đòi hỏi phải tính toán kịp thời việc đầu tư cho phát triển nguồn nhân lực TT-TV, hình thành nhận thức mới trong xã hội

về công tác TT-TV và thay đổi một cách cơ bản hình ảnh cán bộ TT-TV. Cán bộ TT-TV trở thành chuyên gia quản lý tri thức, xây dựng một loại nguồn lực mới- nguồn lực thông tin trên cơ sở có hiểu biết sâu sắc về lĩnh vực này và sử

dụng thành thạo các công nghệ mới. Với việc, các thư viện điện tử, các thư viện số đang được hình thành, Trường Đại học Văn hoá TP. Hồ Chí Minh, Khoa Thư viện-Thông tin phải đào tạo đội ngũ cán bộ TV-TT quản trị các thư viện hiện đại đó.

Việc tổ chức đồng bộ các giải pháp trên đây sẽ góp phần đảm bảo “sản phẩm” đầu ra của khoa Thư viện - Thông tin Trường Đại học Văn hoá TP. Hồ Chí Minh được xã hội chấp nhận.

Tài liệu tham khảo

1. Bùi Loan Thuỳ. Vấn đề đào tạo cán bộ đại học thông tin - thư viện trong thời kỳ CNH, HĐH đất nước // Tạp chí Thông tin Tư liệu .- số 4 .- 2002 .- tr. 5-12
2. Hunter, Madeline. Làm chủ phương pháp giảng dạy/ Nguyễn Đào Quý Châu dịch .- Tp. Hồ Chí Minh: ĐHQG, 2005 .- 322tr.
3. Huỳnh Mẫn Đạt. Một vài suy nghĩ về phương pháp dạy học nêu vấn đề.- Báo cáo toạ đàm khoa học nâng cao chất lượng giảng dạy, tháng 6, năm 2005
4. Hoàng Tụy. Đổi mới phương pháp giáo dục đại học theo hướng nào?// Tuổi trẻ .- số 25 .- năm 2005 .- tr16
5. Nguyễn Hữu Hùng. Nâng cao chất lượng đào tạo cán bộ thông tin thư viện ở Việt Nam // Tạp chí Thông tin Tư liệu .- số 2 .- 2004 .- tr. 1-5
6. Vũ Văn Sơn. Đổi mới chương trình đào tạo thư viện học nhằm đáp ứng yêu cầu của thời kỳ quá độ chuyển sang xã hội thông tin // Tạp chí Thông tin Tư liệu .- số 2 .- 1997 .- tr. 8-11

Nếu bạn muốn

- ◆ Thực hiện các dịch vụ tư vấn về thông tin và nghiên cứu thông tin;
- ◆ Thiết kế và xây dựng các hệ thống phục vụ và trợ giúp thông tin trong các lĩnh vực Khoa học, Công nghiệp, Thương mại, Dịch vụ, Đào tạo;
- ◆ Mở các lớp tập huấn về nghiệp vụ thông tin, tư liệu, thư viện và tin học tư liệu;
- ◆ Biên soạn các tài liệu về phương pháp và nghiệp vụ trong các lĩnh vực thông tin, tư liệu, thư viện...

Xin liên hệ với chúng tôi theo địa chỉ:

PHÒNG PHÁT TRIỂN HOẠT ĐỘNG THÔNG TIN KHCN

TRUNG TÂM THÔNG TIN KHCN QUỐC GIA

24 Lý Thường Kiệt, Hà Nội

Điện thoại: 8.257039